

ВАРЛАМ ШАЛАМОВ

БИЗНЕСМЕН

Превод от руски: Александър Талаков, 1994

chitanka.info

В болницата колкото щеш Ручкини. Ручкин — това е прякор по характерен белег: значи човекът е с увредена ръка, а не с избити зъби. Кой Ручкин? Гъркът ли? Дългучът от седма стая? Този е Коля Ручкин, бизнесменът.

Коля бе с откъсната дясна китка от взрив. Беше се самонаранил — членовредител. В медицинските отчети такива ги записват в графа „членовредители“. Забранено е да бъдат оставяни в болниците, освен ако нямат висока, „септична“ температура. Коля Ручкин имаше. Два месеца раната му не искаше да зараства, но младостта победи — на Коля му оставаше още малко да лежи в болницата. Ала той не се страхуваше — него, едноръкия, златните забой вече не го плашеха. Беше минало времето, когато такива като него ги караха да утъпкват пътища за хора и трактори по сечищата, когато газеха по цял ден в дълбокия пухкав, кристален сняг. По този начин началството се бореше с членовредителството. Тогава арестантите започнаха да слагат капсули направо във валенките си и палеха фитила до коляното си. Беше още по-удобно. Престанаха да изпращат едноръките да утъпкват пътища. Кой ще го накара да промива злато с една ръка? Е, през лятото можеше да отиде за някой и друг ден. Ако не вали. И Коля се усмиваше с широка белозъба усмивка — скорбутът не беше успял да се добере до зъбите му. Вече се беше научил да свива цигарата си само с лявата ръка. Беше почти сит, отпочинал си в болницата, усмивката не слизаше от лицето му. Коля Ручкин беше бизнесмен. Непрекъснато правеше някакви замени, носеше на „диаричните“ сельодка, която им бе забранена, а те в замяна му даваха хляба си. Нали и те трябваше да поостанат повечко в болницата, да се скатаят. Сменяше супата за каша, а кашата — за две супи, умееше да „разполови“ дажбата хляб, поверена му от някой да я смени за тютюн. Бяха го помолили за това прикованите на легло — подпухналите от скорбута и тези с тежките счупвания — от стаите за травматично болни или, както го произнасяше фелдшерът Павел Павлович — „драматично болни“, без да подозира горчивата ирония на тази своя грешка. Щастието на Коля Ручкин бе започнало от деня, в който си „откъсна“ китката. Беше почти сит, почти на топло. А псувните на началниците, заплахите на лекарите — всичко това за него беше дреболия. Пък и не само за него.

На няколко пъти през тези два блажени месеца, прекарани от Коля Ручкин в болницата, се случваха странни и страшни неща.

Ръката, осакатена от взрива, несъществуващата китка, го болеше както преди. Коля я усещаше цялата: пръстите ѝ свити, застинали в последното им положение там, в мината — по дръжката на лопатата или на кирката, точно с тази форма. Трудно можеше да се държи лъжица с такава ръка, а и нямаше нужда от лъжица — всичко, което ставаше за ядене, можеше да се пие направо от паницата: супа и каша, кисел и чай. Дажбата хляб можеше да се устиска с тези свити навеки пръсти. Но Ручкин ги беше взривил, беше ги пратил по дяволите. Тогава как така чувстваше тези сгърчени, вече несъществуващи пръсти? Ами че лявата му китка преди месец беше започнала да се свива и разпуска като ръждива панта, получила отново малко смазка, и Ручкин плачеше от радост. Ето, и сега притискаше с корем лявата си длан и тя се разтваряше, разтваряше се свободно. А дясната, откъснатата — не искаше. Всичко това ставаше най-вече нощем. Ручкин изтръпваше от страх, събуждаше се, плачеше и не смееше да попита за нищо дори съседите си — ами ако това значи нещо? Може би полудяваше.

Болката в отрязаната китка се появяваше все по-рядко и по-рядко, светът ставаше нормален. Ручкин се радваше на щастиято си. И току се усмихваше при спомена колко ловко бе извършил всичко това.

Фелдшерът Павел Павлович излезе от стаичката си с незапалена цигара в ръка и седна до Ручкин.

— Огънче, Павел Павлович? — преви гръб пред фелдшера Ручкин. — Един момент!

Той се спуска към печката, отваря вратичката, свлича с лявата си ръка няколко малки тлеещи въглена на пода. Като подхвърля ловко един от тях, Ручкин го търкулва на дланта си и започва да подмята вече почернелия, но все още жив въглен, да духа с всичка сила, за да запази огъня, и го приближава до лицето на леко привелия се фелдшер. Фелдшерът дърпа силно с цигарата и най-сетне успява да запали. Над главата му се издигат облачета син дим. Ноздрите на Ручкин се разтварят широко. От тази миризма болните в стаите се събуждат и вдъхват безнадеждно дима — не дима, а сянката от дима...

На всички им е ясно, че цигарата ще я допуши Ручкин. А той вече крои планове: ще си дръпне един-два пъти, останалото ще го занесе в хирургията, на левака със счупения гръбнак.

Там го очакваше цяла обедна дажба — не е за изпускане. А ако Павел Павлович му остави повечко от фаса, ще може да направи нова цигара, която ще струва доста повече от една дажба.

— Време ти е да се измиташ оттук, Ручкин — спокойно рече фелдшерът. — Доста се поскатаава при нас, добре си отпочина, стига толкова... Разправи сега как реши да сториш това? Да има какво да разказвам един ден на децата. Ако е писано да ги видя.

— Ами че аз не крия, Павел Павлович — отговори му Ручкин, докато едновременно с това пресмяташе. Явно цигарата не беше много натъпкана. Щом фелдшерът дръпнеше от нея, огънят се движеше и хартията почерняваше. Цигарата не тлееше, а гореше като фитил. Да, като фитил. Значи трябваше да разправя по-накратко.

— Е?

— Сутринта ставам, получих си дажбата и я пъхнах в пазвата, на скришно. Даваха ни дажбите за целия ден. Отивам при Мишка Бомбаджията. „Е, какво?“ — питам го. „Имам.“ Дадох му цялата си дажба, за която получих капсула и парче фитил. Отивам в бараката, при земляците. Не че са ми земляци, тъй е приказката. Федя и някой си Петро. „Готово ли е?“ — питам ги. „Готово е“ — думат. „Дайте ги.“ Дават ми те дажбите си. Пъхнах ги в пазвата си и отпраших на работа.

Докато бригадата ни получаваше инструментите, взехме една главня от печката и се дръпнахме зад никаква купчина пръст. Всеки пипна капсулата с дясната си ръка. Запалихме фитила, щрак — и пръстите ни хвръкнаха. Бригадирът се развика: „Каква я свършихте?!“ Старшият на конвоя: „Марш в лагера, в санитарната част!“ Там ни превързаха. После подкараха земляците нанякъде, а на мен температурата ми се качи и се озовах в болницата.

Павел Павлович почти беше допушил цигарата, но Ручкин така се бе увлякъл да разправя, че без малко да забрави.

— А дажбите, двете дажби, които останаха у теб — изяде ли ги?

— Че как иначе! Излапах ги веднага след като ме превързаха. Земляците също се примъкнаха — да им дам и на тях. Я вървете, им рекох, по дяволите. Това си е мой бизнес.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.